Regeringens proposition 1993/94:31

Rätt för enskild utbildningsanordnare att besluta i fråga om förmåner och ledighet för vapenfria tjänstepliktiga

Prop. 1993/94:31

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 september 1993

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Anders Björck
(Försvarsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst.

Enligt förslaget får det överlämnas till ett bolag, en förening eller en stiftelse som anordnar vapenfri tjänst att fatta beslut i fråga om förmåner och ledighet för vapenfria tjänstepliktiga.

Vidare föreslås att bilagan till sekretesslagen (1980:100) ändras så att enskilda utbildningsanordnare jämställs med myndigheter vid prövning av frågor om förmåner eller ledighet för vapenfria tjänstepliktiga. Därmed blir handlingsoffentligheten tillämplig vid utbildningsanordnarnas prövning av dessa ärenden.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1994.

1 *Riksdagen 1993/94. 1 saml. Nr 31*

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 3
2 Lagtext 4
2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst 4
2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) .. 5
3 Ärendet och dess beredning 11
4 Bakgrund och gällande rätt 12
5 Behov av ändring 14
6 Skall enskilda utbildningsanordnare få utöva myndighet mot vapenfria? 17
7 Specialmotivering 24

Bilaga 1 Försvarsdepartementets promemoria 25
Bilaga 2 Förteckning över de remissinstanser som avgett yttrande över Försvarsdepartementets promemoria 44
Bilaga 3 Remissammanställning 45
Bilaga 4 Lagrådsremissens lagförslag 49
Bilaga 5 Lagrådets yttrande 56
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde 57

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

- lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst,
- lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till Lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1966:413) om vapenfri tjänst skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 § [1]
Vapenfri tjänstepliktig skall fullgöra tjänst i verksamhet, som är betydelsefull för samhället under beredskap och krig. *Tjänstgöringen* skall *ske* hos statlig, kommunal *eller landstingskommunal* myndighet eller hos bolag, förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.	Vapenfri tjänstepliktig skall fullgöra tjänst i verksamhet, som är betydelsefull för samhället under beredskap och krig. *Tjänsten* skall *fullgöras* hos *någon* statlig *eller* kommunal myndighet, *hos någon myndighet hos ett landsting* eller hos bolag, förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.
	Det får överlämnas till ett bolag, en förening eller en stiftelse som avses i första stycket att fatta beslut i fråga om förmåner och ledighet för vapenfria tjänstepliktiga som fullgör vapenfri tjänst hos bolaget, föreningen eller stiftelsen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

[1] Senaste lydelse 1991:719.

2.2 Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att bilagan till sekretesslagen (1980:100)[1] skall ha följande lydelse.

Bilaga [2]

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Folkbildningsrådet	fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (SFS 1976:1046)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag	ärenden om TV-avgifter (SFS 1989:41)
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos akademien
Kungliga Svenska Aeroklubben	besiktning och tillsyn av luftfartyg samt utfärdande och förnyande av luftvärdighetsbevis (SFS 1957:297)

[1] Lagen omtryckt 1992:1474.
[2] Senaste lydelse 1993:337.

Organ	Verksamhet
Länsbildningsförbunden	statligt stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Musikaliska akademien	statligt stöd till utbildnings- och utgivningsverksamhet (SFS 1976:1046 och 1992:318)
Notarius publicus	all verksamhet som Notarius publicus (SFS 1981:1363)
Regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening	statligt stöd i marknadsreglerande syfte (SFS 1974:226)
Riksprovplatserna Aktiebolaget Svensk Anläggningsprovning, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Apoteksbolaget Aktiebolag	kontroll som riksprovplats (SFS 1992:1119)
Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	förvaltning av statligt reglerade räntebärande lån för bostadsändamål som beviljats under medverkan av Bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd samt frågor om lån enligt förordningen (1989:858) om ersättningslån för bostadsändamål (SFS 1993:336)
Stiftelsen Svenska institutet	all verksamhet
Stiftelsen Svensk-norska samarbetsfonden	statligt stöd i form av stipendier (SFS 1992:318)
Stiftelsen Lantbrukarnas skördeskadeskydd	prövning av ärenden om skördeskadeskydd (SFS 1988:89)
Stiftelserna Nordiska museet, Riksutställningar, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Tekniska museet och WHO Collaborating Center on International Drug Monitoring	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos stiftelsen (SFS 1992:318)

Nuvarande lydelse

Organ	Verksamhet
Svenska föreningen Norden	statligt stöd i form av bidrag till resor och stipendier (SFS 1976:1046)
Svenska institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Bolag, förening eller stiftelse som enligt regeringens bestämmande anordnar vapenfri tjänst	*prövning av frågor om förmåner och ledighet för en vapenfri tjänstepliktig (SFS 1966:413 och 1993:000)*
Folkbildningsrådet	fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (SFS 1976:1046)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag	ärenden om TV-avgifter (SFS 1989:41)
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos akademien
Kungliga Svenska Aeroklubben	besiktning och tillsyn av luftfartyg samt utfärdande och förnyande av luftvärdighetsbevis (SFS 1957:297)
Länsbildningsförbunden	statligt stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)

Föreslagen lydelse

Organ	Verksamhet
Musikaliska akademien	statligt stöd till utbildnings- och utgivningsverksamhet (SFS 1976:1046 och 1992:318)
Notarius publicus	all verksamhet som Notarius publicus (SFS 1981:1363)
Regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening	statligt stöd i marknadsreglerande syfte (SFS 1974:226)
Riksprovplatserna Aktiebolaget Svensk Anläggningsprovning, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Apoteksbolaget Aktiebolag	kontroll som riksprovplats (SFS 1992:1119)
Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	förvaltning av statligt reglerade räntebärande lån för bostadsändamål som beviljats under medverkan av Bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd samt frågor om lån enligt förordningen (1989:858) om ersättningslån för bostadsändamål (SFS 1993:336)
Stiftelsen Svenska institutet	all verksamhet
Stiftelsen Svensk-norska samarbetsfonden	statligt stöd i form av stipendier (SFS 1992:318)
Stiftelsen Lantbrukarnas skördeskadeskydd	prövning av ärenden om skördeskadeskydd (SFS 1988:89)
Stiftelserna Nordiska museet, Riksutställningar, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Tekniska museet och WHO Collaborating Center on International Drug Monitoring	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos stiftelsen (SFS 1992:318)
Svenska föreningen Norden	statligt stöd i form av bidrag till resor och stipendier (SFS 1976:1046)

Föreslagen lydelse

Organ	Verksamhet
Svenska institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Enligt 2 § lagen (1966:413) om vapenfri tjänst (vapenfrilagen) skall vapenfri tjänst anordnas för vapenfria tjänstepliktiga (vapenfria) hos statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet eller hos bolag, förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.

Vid vapenfri tjänstgöring utövas myndighet i olika sammanhang mot de vapenfria. Så sker bl.a. vid beslut om tillrättavisning och vid tillämpning av föreskrifter för ledighet och vid bestämmande av förmåner.

Bolag, förening eller stiftelse, som är enskilda rättssubjekt, får inte utan lagstöd handha förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning mot enskilda. I dag finns inte något lagstöd som ger enskilda utbildningsanordnare rätt att utöva myndighet mot vapenfria. I stället handlägger Vapenfristyrelsen, som är en central förvaltningsmyndighet med ansvar för den vapenfria tjänstgöringen, ärenden som utgör myndighetsutövning mot sådana vapenfria som tjänstgör hos enskilda rättssubjekt.

Vapenfristyrelsen har däremot utnyttjat den rätt man har enligt författning att överlämna till utbildningsmyndigheter att handlägga ärenden om förmåner och ledighet.

Vapenfristyrelsen har i en skrivelse den 10 februari 1993 till regeringen hemställt att styrelsen får överlämna till bolag och andra privaträttsliga subjekt att utöva förvaltning innebärande myndighetsutövning mot vapenfria (dnr Fo93/298/CIV).

I en departementspromemoria (dnr FO93/298/CIV) föreslås att Vapenfristyrelsen bemyndigas att överlåta åt enskilda utbildningsanordnare att handlägga dessa slags ärenden samt ärenden om tillrättavisning av vapenfria. Promemorian finns i bilaga 1.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 2. En sammanställning av remissyttrandena finns i bilaga 3. Remissyttrandena finns tillgängliga hos Försvarsdepartementet, dnr FO93/298/CIV.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 2 september 1993 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i bilaga 4.

Lagrådet har i sitt yttrande lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i bilaga 5. Lagrådets granskning har föranlett vissa redaktionella ändringar av remissens lagförslag.

Vapenfristyrelsen bestämmer med stöd av 9 § kungörelsen (1966:414) med vissa bestämmelser om vapenfri tjänst (vapenfrikungörelsen) vid vilka myndigheter den vapenfria tjänsten skall anordnas. Vapenfri tjänst anordnas för närvarande hos 16 olika myndigheter. Av dessa är tolv myndigheter hos landsting och kommuner. Övriga myndigheter är de statliga förvaltningsmyndigheterna Statens räddningsverk, Banverket, Styrelsen för u-landsutbildning i Sandö och affärsverket Luftfartsverket.

Av 9 § kungörelsen framgår vidare att vapenfri tjänst dessutom får anordnas hos Svenska röda korset, Sveriges civilförsvarsförbund, Sveriges kristna ungdomsråd och hos sådana aktiebolag inom totalförsvaret där staten ensam har ett bestämmande inflytande.

Den 1 januari 1992 ombildades det statliga affärsverket Statens vattenfallsverk till ett bolag, Vattenfall AB. Av regeringens proposition 1990/91:87 om näringspolitik för tillväxt framgår att bolagiseringen av de statliga affärsverken var en av de åtgärder som vidtogs för utveckling av statens affärsdrivande verksamhet.

Inför den statliga bolagiseringsreformen framhölls från statsmakterna att det var angeläget att de statliga affärsverk som utbildade vapenfria, t.ex. Vattenfallsverket, också i fortsättningen kunde bedriva sådan utbildning. Man ändrade därför 2 § vapenfrilagen så att regeringen bemyndigades att på samma sätt som i fråga om föreningar och stiftelser, bestämma vilka bolag som skulle få anordna den vapenfria tjänsten. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 1991 (prop. 1990/91:169, bet.1990/91:FöU9, rskr. 1990/91:347). Med stöd av detta bemyndigande införde regeringen i 9 § vapenfrikungörelsen möjligheten att anordna vapenfri tjänst hos aktiebolag inom totalförsvaret där staten ensam har ett bestämmande inflytande.

Sedan den 1 januari 1992 har vapenfri tjänst varit anordnad hos Vattenfall AB. Bland övriga enskilda utbildningsanordnare anordnas vapenfri tjänst för närvarande endast hos Sveriges kristna ungdomsråd. Tidigare har sådan tjänst förekommit även hos Svenska röda korset och Sveriges civilförsvarsförbund.

Televerket ombildades den 1 juli i år till bolag, Telia AB. Ansvaret för teleförsvarskommunikationer fördes då över till den statliga myndigheten Telestyrelsen. Telestyrelsen tar inom kort ställning till om fortsatt utbildning av vapenfria bör ske hos bolaget.

Under bugetåret 1992/93 tjänstgjorde sammanlagt 325 vapenfria hos Vattenfall AB, hos Televerket och hos Sveriges kristna ungdomsråd på 40 olika platser i landet.

Under budgetåret 1993/94 tjänstgör enligt tjänstgöringsplan våren 1993 270 vapenfria hos dessa utbildningsanordnare. Viss osäkerhet råder alltså ännu beträffande Telia AB:s fortsatta utbildningsverksamhet.

Utbildningsanordnare, som är enskilda rättssubjekt, får inte utan lagstöd handha förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning. Detta följer av 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen. Sådant lagstöd finns inte i dag. I föregående stycke nämnda utbildningsanordnare får således i dag inte utöva myndighet mot vapenfria.

Vid utbildning av vapenfria utövas myndighet bl.a. vid beslut om tillrättavisning, tillämpning av föreskrifter för ledighet samt vid bestämmande av förmåner.

Vapenfristyrelsen beslutar om uttagning av vapenfria och har tillsyn över deras utbildning och tjänstgöring.

Enligt 6 § vapenfrilagen bestämmer Vapenfristyrelsen när en vapenfri skall tjänstgöra. Styrelsen får överlämna denna uppgift på annan statlig myndighet i fråga om tjänstgöring där.

Av 12 § vapenfrikungörelsen framgår att Vapenfristyrelsen bestämmer närmare om utbildningstidens fördelning på grundutbildning och repetitionsutbildning. Vidare föreskrivs i 13 § vapenfrikungörelsen att Vapenfristyrelsen prövar frågor om anstånd med vapenfri tjänstgöring.

Enligt 17 § vapenfrikungörelsen beviljas ledighet från vapenfri tjänstgöring av Vapenfristyrelsen efter samma grunder som gäller i fråga om ledighet från värnpliktstjänstgöring. Vapenfristyrelsens beslut får överklagas till Totalförsvarets tjänstepliktsnämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. Av bestämmelsen framgår att styrelsen får överlåta åt annan myndighet där den vapenfrie tjänstgör att bevilja ledighet. Ett beslut som fattas av en sådan myndighet får överklagas hos Vapenfristyrelsen. Styrelsens beslut får inte överklagas.

Enligt 8 a § vapenfrilagen har en vapenfri rätt till samma förmåner i samband med tjänstgöring som tillkommer värnpliktiga i samband med värnpliktstjänstgöring. Bland dessa förmåner kan nämnas reseförmåner, fri förplägnad, fri inkvartering, fri utrustning samt fri hälso- och sjukvård.

I 18 § vapenfrikungörelsen föreskrivs att värnpliktsförmånsförordningen (1976:1008) tillämpas i fråga om förmåner till vapenfria i samband med tjänstgöring i den mån regeringen inte meddelar särskilda bestämmelser.

Vidare föreskrivs att vid tillämpningen av värnpliktsförmånsförordningens bestämmelser skall med myndighet inom försvarsmakten avses Vapenfristyrelsen.

Detta har tolkats som att styrelsen får föreskriva att annan myndighet får handlägga ärenden om förmåner (jfr 39 § andra stycket värnpliktsförmånsförordningen). Ett beslut i fråga om en förmån som har fattats av Vapenfristyrelsen får överklagas hos kammarrätt. Om en annan myndighet har fattat ett sådant beslut får det överklagas hos Vapenfristyrelsen (40 § värnpliktsförmånsförordningen).

Av 18 § vapenfrilagen framgår att en vapenfri kan meddelas tillrättavisning i form av varning, extratjänst eller utegångsförbud. Innan någon meddelar tillrättavisning, skall han vid förhör med den felande lämna denne tillfälle att förklara sig.

Befogenhet att meddela en vapenfri tillrättavisning tillkommer enligt 19 § vapenfrilagen hos staten eller hos kommun anställd civilförsvars-, räddnings- eller arbetschef i fråga om underställd personal. Med kommuner likställs landsting, kommunalförbund, församlingar, kyrkliga samfälligheter och allmänna försäkringskassor.

I 20 § vapenfrilagen föreskrivs att en vapenfri som meddelats tillrättavisning får begära omprövning av tillrättavisningen. Om han tjänstgör hos statlig myndighet, skall omprövningen begäras hos denna och i annat fall hos Vapenfristyrelsen.

I lagen (1986:644) om disciplinförseelser av krigsmän m.m. (disciplinlagen), som bl.a. tillämpas på värnpliktiga, finns regler om disciplinansvar som på följande väsentliga punkter skiljer sig från motsvarande regler för vapenfria.

Till skillnad från disciplinsystemet enligt vapenfrilagen, som grundas på ett straffrättsligt synsätt, vilar disciplinsystemet i disciplinlagen helt på förvaltningsrättslig grund. Utöver de former för tillrättavisning som finns i vapenfrilagen finns i disciplinlagen disciplinpåföljden löneavdrag. Disciplinpåföljderna extratjänst och utegångsförbud i disciplinlagen innebär att längre tid får tas i anspråk av den felandes fritid jämfört med vad som är tillåtet vid motsvarande former av tillrättavisning enligt vapenfrilagen. För att biträda de myndigheter som har att handlägga disciplinärenden enligt disciplinlagen skall finnas auditörer. En vapenfri som har ålagts disciplinpåföljd kan liksom en värnpliktig få beslutet omprövat. I motsats till en vapenfri kan en värnpliktig dessutom överklaga ett beslut om disciplinpåföljd hos allmän domstol.

Slutligen skall nämnas att Vapenfristyrelsen enligt 30 § vapenfrikungörelsen får meddela närmare föreskrifter för tillämpningen av kungörelsen.

5 Behov av ändring

Enskilda utbildningsanordnare, som utbildar vapenfria, får som framgått i dagsläget inte utöva myndighet mot de vapenfria. Detta innebär bl.a. att de inte får handha frågor om tillrättavisning, förmåner eller ledighet.

Ärenden härom handläggs av Vapenfristyrelsen. Styrelsen handlägger ärenden om tillrättavisning i sin egenskap av ytterst ansvarig utbildningsmyndighet. Den har i de fall där en myndighet anordnar utbildning använt sin rätt att överlämna åt utbildningsmyndigheten att besluta om förmåner och ledighet. Även beslut om tillrättavisning meddelas - med stöd av 19 § vapenfrilagen - av utbildningsmyndigheterna.

Som antytts vid redogörelsen för gällande rätt innefattar en tillämpning av disciplinsystemet en rad olika frågor. Förhör skall hållas med den felande. För att en tillrättavisning i form av extratjänst skall kunna verkställas måste möjligheter skapas för handräckningsarbete eller annan särskild uppgift.

Administrationen av förmåner innefattar ett flertal olika beslut. Förmånerna avser frågor som resor, förläggning, hälso- och sjukvård samt förplägnad. Det skall exempelvis tas ställning till vilka färdmedel som den vapenfrie får använda vid tjänstledighets-, förläggnings- samt in- och utryckningsresor. Rutiner för beställning av resor skall skapas. Frågor som gäller förläggning är t.ex. ordningsregler och skötsel. Bland frågor som uppkommer inom hälso- och sjukvården kan nämnas kostnadsersättningar för läkemedel och tandvård.

Myndighetsutövning framträder för den vapenfrie som mest påtaglig vid meddelande av tillrättavisning. Även i beslut som rör t.ex. innehållande av fria resor eller vid olika former av återkrav av utbetald ersättning som riktas mot den vapenfrie, är myndighetsutövningen påtaglig.

Av lätt insedda skäl är många praktiska fördelar förknippade med att ärenden om tillrättavisning, förmåner och tjänstledighet handläggs av utbildningsanordnaren själv. Denne har ju direkt kontakt med den vapenfrie och känner därför väl till hans förhållanden. Även för den vapenfrie måste det vara en klar fördel att kunna kommunicera direkt med en beslutsfattare som finns hos utbildningsanordnaren.

Den omfattande verksamheten i samband med myndighetsutövning gentemot vapenfria hos enskilda utbildningsanordnare medför stora praktiska svårigheter för Vapenfristyrelsen. Personal från Vapenfristyrelsen måste ofta resa till de olika orter där de enskilda utbildningsanordnarna bedriver verksamhet för att t.ex. utreda ärenden om tillrättavisning. Beslutsprocessen i dessa och andra ärenden där myndighetsutövning förekommer blir fördröjd till men för de vapenfria.

Om de enskilda utbildningsanordnarna fick handlägga dessa ärenden, skulle i allt väsentligt hithörande frågor kunna lösas genom direktkontakt mellan utbildningsanordnaren och de vapenfria. Vapenfristyrelsen har på dessa grunder begärt att styrelsen bemyndigas att överföra uppgiften att handlägga ärenden om tillrättavisning, förmåner och ledighet till de enskilda utbildningsanordnarna.

Något behov att därutöver överlämna myndighetsutövande uppgifter till enskilda utbildningsanordnare har inte ansetts föreligga.

I linje med statens strävan till affärsmässig verksamhet på många olika områden kan ytterligare bolagisering av myndigheter förväntas. I budgetpropositionen (1992/93:100, bil.7, bet. 1992/93:TU19, rskr. 1992/93:245) konstateras att de kommersiella delarna av Luftfartsverket bör kunna bolagiseras. Enligt förslaget skall Luftfartsverket även i fortsättningen vara ett affärsverk, men vissa verksamheter skall drivas i aktiebolagsform. Hos verket utbildas för närvarande vapenfria vid brand- och räddningsskolan samt vid verkets flygplatser.

I och med att bolagiseringen av myndigheter som utbildar vapenfria fortsätter accentueras de nackdelar som är förenade med att all myndighetsutövning gentemot vapenfria hos enskilda organ utövas av Vapenfristyrelsen.

I detta sammanhang bör nämnas att såväl värnplikten som pliktsystemet i övrigt för närvarande är föremål för översyn.

När Värnpliktslagutredningen under hösten 1990 lade fram sitt betänkande En ny värnpliktslag (SOU 1990:89) föreslogs att disciplinsystemet för vapenfria skulle anpassas till vad som gäller för de värnpliktiga och att disciplinpåföljderna i princip skulle beslutas av Vapenfristyrelsen, som dock i viss utsträckning skulle få delegera beslutanderätten till den myndighet där den vapenfrie tjänstgjorde. Om denne inte tjänstgjorde vid en myndighet, borde enligt betänkandet alltid Vapenfristyrelsen handlägga ärendet. Här gavs alltså inte möjlighet att delegera ett åläggande av disciplinpåföljd till en enskild utbildningsanordnare. Vapenfristyrelsens beslut att ålägga en vapenfri disciplinpåföljd skulle få överklagas hos tingsrätt.

Sedan betänkandet remitterats under våren 1991, tillsattes under hösten samma år en utredning som skulle se över totalförsvarets personalförsörjning genom pliktsystem, Pliktutredningen (dir.1991:40). I direktiven till utredningen sades att ställning borde tas till om olika utbildningsanordnare som inte är statliga eller kommunala skulle få ägna sig åt myndighetsutövning gentemot den pliktpersonal som tjänstgör hos dem. Pliktutredningen har den 28 januari 1993 överlämnat sitt betänkande Totalförsvarsplikt till Försvarsdepartementet (SOU 1992:139).

Vid sidan av Pliktutredningen har Utredningen (Fö 1992:01) om författningsreglering av totalförsvarsplikten (UFT) den 1 april 1993 överlämnat sitt betänkande med förslag till författningsändringar med anledning av Pliktutredningens förslag.

I Pliktutredningens betänkande föreslås att en allmän totalförsvarsplikt skall införas. Detta innebär dock inte att möjligheterna för en tjänstgöring utan vapenbruk försvinner.

Totalförsvarsplikten skall kunna fullgöras också hos enskilda organ. Vidare lämnas förslag om att Vapenfristyrelsen skall upphöra. Dess uppgifter skall enligt förslaget övertas av en ny myndighet, Totalförsvarets personalverk, som skall administrera all pliktpersonal.

I UFT:s betänkande lämnas förslag till en lag om disciplinansvar inom totalförsvaret. Förslaget innebär att privaträttsliga subjekt, som handhar utbildning av pliktpersonal, skall vara behöriga att utöva myndighet mot den personalen. Bland den personalen finns vapenfria. Vidare innehåller lagförslaget bestämmelser om medverkan av auditör när en disciplinpåföljd beslutas samt rätt till överklagande av disciplinbeslut till domstol.

Betänkandena har remissbehandlats och bereds för närvarande i Försvarsdepartementet.

6 Skall enskilda utbildningsanordnare få utöva myndighet mot vapenfria?

Regeringens förslag: Vapenfrilagen ändras så att det får överlämnas till ett bolag, en förening eller en stiftelse som anordnar vapenfri tjänst att fatta beslut i fråga om förmåner och ledighet för de vapenfria.

Vidare föreslås att ett tillägg i bilagan till sekretesslagen införs. Genom tillägget blir rätten att ta del av handlingar tillämplig också hos enskilda utbildningsanordnare när de prövar frågor om ledighet och förmåner för vapenfria.

Promemorians förslag: Förutom de av regeringen föreslagna ändringarna föreslås i promemorian att Vapenfristyrelsen skall bemyndigas delegera beslutanderätt i frågor om tillrättavisning av vapenfria. Förslaget innebär bl.a. att om det åt en enskild utbildningsanordnare har överlåtits att meddela vapenfria tillrättavisning tillkommer sådan befogenhet hos utbildningsanordnaren anställd ansvarig utbildningschef eller närmast ansvarig utbildningsledare.

I övrigt innehåller förslaget inte några nya särskilda regler i vapenfrilagen för handläggningen, när en enskild utbildningsanordnare anförtros att meddela tillrättavisning. Detta innebär att ett beslut om tillrättavisning får omprövas, men inte överklagas. Någon regel om medverkan av jurist, när tillrättavisning meddelas, föreslås inte heller.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran promemorians förslag såvitt gäller förmåner och ledighet. Dock anser bl.a. Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK) att

beredningen av Pliktutredningens och UFT:s förslag bör avvaktas innan förslaget genomförs.

Styrelsen för Sveriges vapenfria tjänstepliktigas medinflytandeorganisation (VMO) tillstyrker promemorians förslag endast under förutsättning att offentlighetsprincipen tillämpas på alla frågor som rör den vapenfrie hos en enskild utbildningsanordnare.

Flera remissinstanser, bl.a. JO och JK, avstyrker främst av rättssäkerhetsskäl ändringarna såvitt avser tillrättavisning av vapenfria. JO anför att det är otillfredsställande att låta enskilda utbildningsanordnare administrera ett på straffrättsligt synsätt grundat sanktionssystem utan möjlighet för den vapenfrie att få saken prövad i domstol. JO har dessutom - bl.a. med hänvisning till en inspektion som JO har gjort vid en utbildningsanordnare som ombildats till bolag - satt i fråga om utbildningsanordnaren över huvud är tillräckligt kompetent att handlägga disciplinärenden. Slutligen har JO anfört att förslaget även i denna del i vart fall bör anstå tills översynen av reglerna om vapenfri tjänst har slutförts.

JK har i allt väsentligt anfört samma skäl som JO har gjort mot förslaget såvitt gäller tillrättavisning. Därutöver har JK ifrågasatt om frånvaron av en överklaganderegel av en tillrättavisning enligt förslaget kan anses förenlig med den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Skälen för regeringens förslag: Med hänsyn till rådande ovisshet om vad som i framtiden skall gälla för den vapenfria tjänsten, har man från regeringens sida hittills bedömt det mest lämpligt att tills vidare inte anförtro åt enskilda utbildningsanordnare att pröva frågor som innebär myndighetsutövning.

Det hade i och för sig varit bra om man hade kunnat avvakta beredningen av Pliktutredningens och UFT:s förslag, innan man tog ställning till de frågor som behandlas i denna proposition.
Emellertid är det - med hänsyn till vad bl.a. Vapenfristyrelsen har anfört - angeläget att redan nu överväga åtgärder.

Den situation, som styrelsen har beskrivit, innebär utdragna handläggningstider i ärenden som avser viktiga frågor både för den vapenfrie och utbildningsanordnaren. Handläggningen är också mycket resurskrävande.

I samband med bolagiseringen av affärsverken har olika statliga myndigheter inrättats för att överta uppgifter som innefattar myndighetsutövning från de tidigare affärsverken.
Uppgifterna har i regel anknytning till den rent affärsmässiga verksamheten. Vapenfriutbildningen är en i förhållande till den verksamheten helt artskild uppgift. Det är därför inte lämpligt att åt dessa myndigheter

anförtro den myndighetsutövning som vapenfriutbildningen innebär. En sådan ordning skulle inte heller tillgodose önskemålet om ett decentraliserat beslutsfattande.

Det är i stället att föredra att den enskilde utbildningsanordnaren själv får handlägga ärenden, som också innebär myndighetsutövning. Bortsett från Televerket (nu Telia AB) - som utan att ha motsatt sig förslaget ändå har uttryckt visst tvivel om att utöva myndighet i bolagsform mot enskild - har samtliga enskilda utbildningsanordnare förklarat sig positiva till att i handläggningen av vapenfriärenden utöva myndighet mot vapenfria.

En ovillkorlig förutsättning för att enskilda utbildningsanordnare skall få handlägga sådana ärenden är dock att kraven på rättssäkerhet är uppfyllda. Dessa krav är särskilt långtgående vid handläggningen av disciplinärenden.

Vid bolagisering av en myndighet uppstår ett flertal problem vad gäller bolagets möjlighet att inom sitt verksamhetsområde behålla uppgifter som innebär myndighetsutövning. Ett aktiebolag är en självständig juridisk person skild från statsförvaltningen och det särskilda regelverk som gäller för myndigheter är inte automatiskt tillämpligt på aktiebolaget.

En första förutsättning för att annat rättssubjekt än myndighet skall få handha förvaltningsuppgift är att uppgiften överlämnats till rättssubjektet. Om förvaltningsuppgiften innefattar myndighetsutövning, skall överlämnandet som tidigare anförts ske med stöd av lag. Detta följer av 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen. Ett överlämnande kan ske till bolag, förening, samfällighet, stiftelse eller enskild individ.

Vad innebär begreppet myndighetsutövning?

Begreppet infördes genom 3 § i 1971 års förvaltningslag och definieras såsom offentlig verksamhet som innebär utövning av befogenhet att för enskild bestämma förmån, rättighet, skyldighet, disciplinpåföljd eller annat jämförbart förhållande (prop. 1971:30).

Utbildningsverksamheten för vapenfria är en förvaltningsuppgift som också kan innefatta myndighetsutövning vid tillämpning av de bestämmelser som gäller för tjänsten. Som tidigare nämnts blir myndighetsutövningen mest påtaglig vid tillämpningen av disciplinsystemet men omfattar såsom också nämnts även tillämpningen av bestämmelser om tjänstgöringstid, ledighet och förmåner.

Vilka är rättssäkerhetsgarantierna?

Av 1 kap. 9 § regeringsformen följer att den som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen har att beakta allas likhet inför lagen samt att iaktta saklighet och opartiskhet. Häri ligger en av de avgörande skillnaderna mellan offentlig förvaltning och privat verksamhet -

skyldigheten att inom den offentliga förvaltningen iaktta normmässighet och objektivitet. Emellertid gäller denna skyldighet också för ett privat subjekt som enligt 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen anförtrotts förvaltningsuppgift (Petrén/ Ragnemalm, Sveriges grundlagar, 1980, s. 38).

Brottsbalkens 20 kap. innehåller straffbestämmelser om tjänstefel m.m. för brott begångna vid myndighetsutövning. Enskild befattningshavare hos ett privat subjekt som med stöd av bemyndigande ägnar sig åt myndighetsutövning omfattas enligt de förutsättningar som närmare anges i 20 kap. brottsbalken av straffansvar för sitt agerande i myndighetsutövningsfunktionen.

En ytterligare skillnad mellan privat verksamhet och offentlig förvaltning är att myndighets beslut alltid kan överklagas, om inte rätten till överklagande uttryckligen tagits bort i författning. Överlämnas myndighetsutövning till ett privat rättssubjekt finns det en möjlighet att överklaga dess beslut endast om en särskild bestämmelse härom ges. Ges en sådan kan lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter bli tillämplig.

En annan rättssäkerhetsfråga som gör sig gällande på området är frågan om insyn i verksamheten. Inom offentlig förvaltning gäller offentlighetsprincipen.

Offentlighetsprincipen förknippas i första hand med den i 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen fastlagda grundsatsen om allmänna handlingars offentlighet. Ett annat inslag i offentlighetsprincipen utgör yttrandefriheten och reglerna om meddelarfrihet.

Rätten att ta del av handlingar gäller inte hos enskilda rättssubjekt, vilket är en följd av att tryckfrihetsförordningens regler om allmänna handlingars offentlighet normalt inte gäller hos enskilda organ.

Det är således inte tillräckligt att ett enskilt rättssubjekt utövar myndighet för att detta skall omfattas av principen. Emellertid finns möjlighet att låta rätten att ta del av handlingar gälla också handlingar hos enskilda rättssubjekt. Bestämmelsen härom återfinns i 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen (1980:100). Möjligheteten har utnyttjats bl.a i fråga om AB Svensk Bilprovning. För att rätten att ta del av handlingar skall gälla även hos en enskild utbildningsanordnare krävs ett tillägg i bilagan till sekretesslagen.

Offentlighetsprincipen begränsas genom sekretessbestämmelserna i sekretesslagen - handlingssekretess och tystnadsplikt. Genom att enskild utbildningsanordnare jämställs med myndighet enligt vad som nyss angivits blir den underkastad sekretesslagens bestämmelser.

För att offentlighetsprincipen skall kunna upprätthållas blir det betydelsefullt hur det enskilda rättssubjektet registrerar, förvarar och bevarar allmänna handlingar. Genom att låta det enskilda rättssubjektet omfattas av offentlighetsprincipen genom utnyttjandet av den möjlighet som erbjuds i 1 kap. 8 § sekretesslagen blir reglerna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen tillämpliga. Därmed följer en skyldighet även för ett enskilt rättssubjekt att tillhandahålla allmänna handlingar. Även den närmare reglering som ges för myndigheter i arkivlagen (1990:782) kommer att gälla för det enskilda rättssubjektet. Detta framgår av 2 § 2 arkivlagen och regeringens proposition 1989/90:72, s. 69.

Till ovan nämnda fråga hör även handläggningsrutiner för ärendena. Förvaltningslagen (1986:223) gäller endast för förvaltningsmyndigheter och domstolar. Lagen är således inte formellt tillämplig för enskilda rättssubjekt även om de har anförtrotts offentliga förvaltningsuppgifter. Ges ett enskilt rättssubjekt bemyndigande att ägna sig åt myndighetsutövning följer emellertid av detta en skyldighet att följa de bestämmelser som finns på området, inklusive de närmare verkställighetsföreskrifter som meddelas med stöd av de förordningar som gäller för verksamheten. I vapenfrikungörelsen finns t.ex. närmare bestämmelser om hur tillrättavisning skall bringas till verkställighet och om skyldighet att föra register över dylika.

Enskilda rättssubjekt är undandragna JO:s och JK:s tillsyn. Emellertid står den som innehar tjänst eller uppdrag varmed följer myndighetsutövning under JO:s tillsyn. Detta gäller självfallet endast såvitt avser den myndighetsutövande verksamheten vilket framgår av 2 § 3 lagen (1986:765) med instruktion för riksdagens ombudsmän. Härigenom kvarstår en viktig kontrollfunktion för det allmänna och en möjlighet för den enskilde att genom klagomål till JO fästa uppmärksamhet på eventuella missförhållanden i myndighetsutövningen hos enskilt rättssubjekt.

Enligt lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn har även JK tillsyn över den som har uppdrag eller tjänst varmed följer myndighetsutövning.

Genom de olika former av rättssäkerhetsgarantier som finns och som kan åstadkommas när en enskild utövar myndighet anser regeringen att kraven på rättssäkerhet är tillräckligt tillgodosedda när det gäller att anförtro åt enskilda utbildningsanordnare att handlägga ärenden om förmåner och ledighet. Härtill kommer att en handläggning av bl.a. frågor om förmåner och ledighet inte innebär någon nyhet för de statligt helägda bolagen.

Det kan därför på goda grunder antas att kompetens i dessa frågor redan finns hos dem. Det skall därvid anmärkas att JO:s kritik vid inspektionen av utbildningsanordnaren tar sikte på handläggningen av disciplinreglerna.

Övriga enskilda utbildningsanordnare har visserligen inte tidigare fått utöva myndighet mot en vapenfri. Med hänsyn till den långa erfarenhet som dessa ändå har av vapenfriutbildning kan det förväntas att man snabbt sätter sig in i vad myndighetsutövning innebär. Vapenfristyrelsen spelar därvid en viktig roll, dels som tillsynsmyndighet, dels som den myndighet som meddelar föreskrifter om verksamheten.

Kraven på rättssäkerhet i frågor om förmåner och ledighet innefattar för den enskilde även rätten till en skyndsam handläggning. Inför en utveckling mot ytterligare bolagisering av affärsverken kan den redan ansträngda Vapenfristyrelsen förväntas få svårt att uppfylla ett sådant krav.

Regeringen bedömer med hänsyn till det anförda att behovet av en snabb handläggning av ärendena är så påkallad att det inte är lämpligt att avvakta beredningen av Pliktutredningens och UFT:s förslag.

Övervägande skäl talar därför för att åt enskilda utbildningsanordnare skall anförtros att handlägga ärenden om förmåner och ledighet. Regeringen föreslår därför att vapenfrilagen ändras så att det blir möjligt att överlämna till ett bolag, en förening eller en stiftelse som anordnar vapenfri tjänst att fatta beslut i fråga om förmåner och ledighet för de vapenfria. Regeringen avser att meddela bestämmelser om överklagande av sådana beslut.

Vidare föreslås att ett tillägg görs till bilagan i sekretesslagen så att dessa enskilda utbildningsanordnare blir jämställda med myndigheter i fråga om vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar när de prövar frågor om förmåner och ledighet för en vapenfri tjänstepliktig.

Regeringen ser inte någon anledning att i detta lagstiftningsärende därutöver göra tryckfrihetsförordningen tillämplig i fråga om rätten att ta del även av andra handlingar hos de enskilda utbildningsanordnarna.

Vad däremot gäller frågan om enskilda utbildningsanordnare bör få handlägga ärenden om tillrättavisning anser regeringen att det är lämpligt att avvakta den fortsatta beredningen av utredningarnas förslag innan ställning tas. Ett starkt skäl för detta ställningstagande är att det nuvarande disciplinsystemet för vapenfria inte är särskilt utförligt reglerat. Det är därför väsentligt att inte sprida tillämpningen på alltför många organ, då man då riskerar att få en oenhetlig rättstillämpning.

Om utredningarnas förslag genomförs innebär detta en helt ny reglering av disciplinsystemet för vapenfria och andra som tjänstgör i det civila försvaret. Frågan kommer då i ett helt annat läge. Med hänsyn härtill och till vad remissinstanserna i övrigt anfört lämnar regeringen inte något förslag om rätt för enskilda att besluta om tillrättavisning.

Detta ställningstagande torde inte få några större negativa konsekvenser. Antalet ärenden om tillrättavisning är väsentligt färre än antalet ärenden som rör förmåner och ledighet.

7 Specialmotivering

Förslaget till ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst

2 §

Ändringen i första stycket är en följdändring till den nya kommunallagen (1991:100).

Genom ett nytt andra stycke ges möjlighet att överlämna till enskilda utbildningsanordnare som anordnar vapenfri tjänst att besluta i fråga om förmåner och ledighet för vapenfria.

Förslaget till ändring i sekretesslagen (1980:100)

Ändringen innebär att ett tillägg görs i bilagan till sekretesslagen enligt vilket handlingsoffentligheten blir tillämplig när enskilda utbildningsanordnare enligt regeringens bestämmande prövar frågor om förmåner och ledighet för vapenfria.

PM
ang. bemyndigande för bolag, förening eller stiftelse att utöva myndighet mot vapenfri tjänsteliktig

1 Inledning

Vapenfria tjänstepliktiga (vapenfria) utbildas bl.a. hos det statligt helägda bolaget Vattenfall AB och hos stiftelsen Sveriges kristna ungdomsråd. Bolag och stiftelse, som är enskilda rättssubjekt, får inte utan lagstöd handha förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning mot enskild. Det finns i dag inte något lagstöd som ger nyssnämnda eller andra enskilda utbildningsanordnare rätt att utöva myndighet mot vapenfria.

I denna PM behandlas frågan om enskilda utbildningsanordnare bör anförtros att utöva myndighet mot vapenfria.

För utbildning av vapenfria sker myndighetsutövning bl.a. vid tillämpning av föreskrifter om att meddela tillrättavisning och vid tillämpning av föreskrifter för ledighet, samt vid bestämmande av förmåner. I det följande redogörs för dessa föreskrifter och andra regler, som gäller vid vapenfri tjänst. Därefter beskrivs hur kraven på rättssäkerhet kan tillgodoses, om en enskild utbildningsanordnare anförtros myndighetsutövande uppgifter. Slutligen görs överväganden och lämnas förslag till ändringar.

2 Hos vilka anordnas vapenfri tjänst?

Enligt 2 § lagen (1966:413) om vapenfri tjänst (vapenfrilagen) skall vapenfri tjänst anordnas för vapenfria hos statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet eller hos bolag, förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.

Vapenfristyrelsen, som är en central förvaltningsmyndighet med ansvar för den vapenfria tjänstgöringen, har med stöd av 9 § kungörelsen (1966:414) med vissa bestämmelser om vapenfria tjänstepliktiga (vapenfrikungörelsen) bestämt att den vapenfria tjänsten skall anordnas

hos 17 olika myndigheter. Av dessa är 12 myndigheter hos landsting eller kommuner. Övriga myndigheter är de statliga affärsverken Luftfartsverket, Banverket, Televerket, den centrala förvaltningsmyndigheten Statens räddningsverk samt Styrelsen för u-landsutbildning i Sandö.

Av 9 § kungörelsen framgår vidare att vapenfri tjänst dessutom får anordnas hos Svenska röda korset, Sveriges civilförsvarsförbund, Sveriges kristna ungdomsråd och hos sådana aktiebolag med uppgifter inom totalförsvaret där staten ensam har ett bestämmande inflytande.

Den 1 januari 1992 ombildades det statliga affärsverket Statens vattenfallsverk till ett bolag, Vattenfall AB. Av regeringens proposition 1990/1991:87 om näringspolitik för tillväxt framgår att bolagiseringen av de statliga affärsverken var en av de åtgärder som vidtogs för utveckling av statens affärsdrivande verksamhet.

Inför den statliga bolagiseringsreformen framhölls från statsmakterna att det var angeläget att de statliga affärsverk som utbildade vapenfria, t.ex. Vattenfallsverket, också i fortsättningen kunde bedriva sådan utbildning. Man ändrade därför 2 § vapenfrilagen så att regeringen bemyndigades att på samma sätt som i fråga om föreningar och stiftelser, bestämma vilka bolag som skulle få anordna den vapenfria tjänsten. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 1991 (prop. 1990/91:169, FöU9, rskr. 347).

Sedan den 1 januari 1992 har vapenfri tjänst varit anordnad hos Vattenfall AB. Bland övriga enskilda utbildningsanordnare anordnas vapenfri tjänst för närvarande endast hos Sveriges kristna ungdomsråd. Tidigare har sådan tjänst förekommit även hos Svenska röda korset och Sveriges civilförsvarsförbund.

Den 1 juli 1993 ombildas Televerket till olika statliga aktiebolag. Avsikten är att vapenfri tjänst skall anordnas hos dessa bolag.

3 Bestämmelser om ledighet, förmåner och tillrättavisning m.m.

Vapenfristyrelsen beslutar om uttagning av vapenfria och har tillsyn över deras utbildning och tjänstgöring.

Enligt 6 § vapenfrilagen bestämmer Vapenfristyrelsen när en vapenfri skall tjänstgöra. Styrelsen får överlämna denna uppgift på annan statlig myndighet i fråga om tjänstgöring där.

Av 12 § vapenfrikungörelsen framgår att Vapenfristyrelsen bestämmer närmare om utbildningstidens fördelning på grundutbildning och repetitionsutbildning. Vidare föreskrivs i 13 § vapenfrikungörelsen att Vapenfristyrelsen prövar frågor om anstånd med vapenfri tjänstgöring.

Enligt 17 § vapenfrikungörelsen beviljas ledighet från vapenfri tjänstgöring av Vapenfristyrelsen efter samma grunder som gäller i fråga om ledighet från värnpliktstjänstgöring. Vapenfristyrelsens beslut får överklagas till Totalförsvarets tjänstepliktsnämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. Av bestämmelsen framgår vidare att styrelsen får överlåta åt annan myndighet där den vapenfrie tjänstgör att bevilja ledighet. Ett beslut som fattas av en sådan myndighet får överklagas hos Vapenfristyrelsen. Vapenfristyrelsens beslut får inte överklagas.

Enligt 8 a § vapenfrilagen har en vapenfri rätt till samma förmåner i samband med tjänstgöring som enligt 33 § första stycket värnpliktslagen (1941:967) tillkommer värnpliktiga i samband med värnpliktstjänstgöring. Bland dessa förmåner kan nämnas reseförmåner, fri förplägnad, fri inkvartering, fri utrustning samt fri hälso- och sjukvård.

I 18 § vapenfrikungörelsen föreskrivs att värnpliktsförmånsförordningen (1976:1008) tillämpas i fråga om förmåner till vapenfria i samband med tjänstgöring i den mån regeringen inte meddelar särskilda bestämmelser. Vidare föreskrivs att vid tillämpningen av värnpliktsförmånsförordningens bestämmelser skall med myndighet inom försvarsmakten avses Vapenfristyrelsen. Detta har tolkats som att Styrelsen får föreskriva att annan myndighet får handlägga ärenden om förmåner (jfr 39 § andra stycket värnpliktsförmånsförordningen).

Det skall anmärkas att det i värnpliktsförmånsförordningen finns bestämmelser om förmåner som Vapenfristyrelsen inte har befogenhet att bevilja, t.ex. dagpenning. I denna PM avses med förmåner endast sådana förmåner som Vapenfristyrelsen beslutar om.

Ett beslut i fråga om en förmån som har fattats av Vapenfristyrelsen får överklagas hos kammarrätt. Om en annan myndighet än central förvaltningsmyndighet har fattat ett sådant beslut får det överklagas hos Vapenfristyrelsen (40 § värnpliktsförmånsförordningen).

Av 18 § vapenfrilagen framgår att en vapenfri kan meddelas tillrättavisning i form av varning, extratjänst eller utegångsförbud. Innan någon meddelar tillrättavisning, skall han vid förhör med den felande lämna denne tillfälle att förklara sig.

Befogenhet att meddela en vapenfri tillrättavisning tillkommer enligt 19 § vapenfrilagen hos staten eller hos kommun anställd civilförsvars,-räddnings- eller arbetschef i fråga om underställd personal. Med kommuner likställs landsting, kommunalförbund, församlingar, kyrkliga samfälligheter och allmänna försäkringskassor.

I 20 § vapenfrilagen föreskrivs att en vapenfri som meddelats tillrättavisning får begära omprövning av tillrättavisningen. Om han tjänstgör hos statlig myndighet, skall omprövning begäras hos denna och i annat fall hos Vapenfristyrelsen.

I lagen (1986:644) om disciplinförseelser av krigsmän, m.m.(disciplinlagen), som bl.a. tillämpas på värnpliktiga, finns regler om disciplinansvar som på följande väsentliga punkter skiljer sig från motsvarande regler för vapenfria.

Utöver de former av tillrättavisning som finns i vapenfrilagen finns i disciplinlagen disciplinpåföljden löneavdrag. Disciplinpåföljderna extratjänst och utegångsförbud i disciplinlagen innebär att längre tid får tas i anspråk av den felandes fritid jämfört med vad som är tillåtet vid motsvarande former av tillrättavisning enligt vapenfrilagen. För att biträda de myndigheter som har att handlägga disciplinärenden enligt disciplinlagen skall finnas auditörer. En vapenfri som har ålagts disciplinpåföljd kan liksom en värnpliktig begära omprövning av beslutet. I motsats till en vapenfri kan en värnpliktig dessutom överklaga ett beslut om disciplinpåföljd till allmän domstol.

Slutligen skall nämnas att Vapenfristyrelsen enligt 30 § vapenfrikungörelsen får meddela närmare föreskrifter för tillämpningen av kungörelsen.

4 Bolagiseringens konsekvenser för myndighetsutövning

Vid bolagisering av en myndighet uppstår ett flertal problem vad gäller bolagets möjlighet att inom sitt verksamhetsområde behålla uppgifter som innebär myndighetsutövning. Ett aktiebolag är en självständig juridisk person skild från statsförvaltningen och det särskilda regelverk som gäller för myndigheter är inte automatiskt tillämpligt på aktiebolaget.

En första förutsättning för att annat rättssubjekt än myndighet skall få handha förvaltningsuppgift är att uppgiften överlämnats till rättssubjektet. Om förvaltningsuppgiften innefattar myndighetsutövning, skall överlämnandet ske med stöd av lag. Detta följer av 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen. Ett överlämnande kan ske till bolag, förening, samfällighet, stiftelse eller enskild individ.

Vad innebär då begreppet myndighetsutövning?

Begreppet infördes genom 3 § i 1971 års förvaltningslag och definieras såsom sådan offentlig verksamhet som innebär utövning av befogenhet att för enskild bestämma förmån, rättighet, skyldighet, disciplinpåföljd eller annat jämförbart förhållande (prop. 1971:30).

Utbildningsverksamheten för vapenfria är en förvaltningsuppgift som också kan innefatta myndighetsutövning vid tillämpningen av de bestämmelser som gäller för tjänsten. Myndighetsutövningen blir som mest påtaglig vid tillämpningen av disciplinsystemet men omfattar såsom tidigare nämnts även tillämpningen av bestämmelser angående tjänstgöringstid, ledighet och förmåner.

Av vad som anförts ovan följer att en delegering av förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning är möjlig endast om den sker med stöd av lag. Om uppgifterna delegeras, måste emellertid även förutsättningar skapas för att myndighetsutövningen sker under rättssäkra former.

Vilka är då rättssäkerhetsgarantierna ?

Av 1 kap. 9 § regeringsformen följer att den som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen har att beakta allas likhet inför lagen samt att iaktta saklighet och opartiskhet. Häri ligger en av de avgörande skillnaderna mellan offentlig förvaltning och privat verksamhet - iakttagandet av normmässighet och objektivitet. Emellertid gäller denna skyldighet också för ett privat subjekt som enligt 11 kap. 6 § tredje stycket regeringsformen anförtrotts förvaltningsuppgift (Petrén/Ragnemalm, Sveriges grundlagar, 1980, s 38).

Brottsbalkens 20 kap. innehåller straffbud om tjänstefel m.m. för brott begångna vid myndighetsutövning. Enskild befattningshavare hos ett privat subjekt som med stöd av bemyndigande ägnar sig åt myndighetsutövning omfattas enligt de förutsättningar som närmare anges i 20 kap. brottsbalken av straffansvar för sitt agerande i myndighetsutövningsfunktionen.

En ytterligare skillnad mellan privat verksamhet och offentlig förvaltning är att myndighets beslut alltid formellt kan överklagas, om inte annat angivits så i vart fall till regeringen. Överlämnas myndighetsutövning till ett privat subjekt upphör möjligheten att överklaga om inte särskild bestämmelse härom ges. Ges en sådan kan lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter bli tillämplig.

En annan rättssäkerhetsfråga som gör sig gällande på området är frågan om insyn i verksamheten. Inom offentlig förvaltning gäller offentlighetsprincipen.

Offentlighetsprincipen innebär först och främst envars rätt, att ta del av allmänna handlingar, vilken princip är grundlagsfäst genom 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Principen anses emellertid också omfatta yttrandefrihet enligt 2 kap. 1 § regeringsformen och meddelarfrihet enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen.

Offentlighetsprincipen gäller inte för enskilda rättssubjekt, vilket är en följd av att tryckfrihetsförordningens regler endast tar sikte på myndigheter. Det är således inte tillräckligt att ett enskilt rättssubjekt utövar myndighet för att detta skall omfattas av principen. Emellertid finns möjlighet att göra offentlighetsprincipen tillämplig på enskilda rättssubjekt. Bestämmelsen härom är inte grundlagsfäst och återfinns i 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen (1980:100). Möjligheten har utnyttjats bl.a. i fråga om Aktiebolaget Svensk Bilprovning.

För att offentlighetsprincipen skall gälla även en enskild utbildningsanordnare med bemyndigande krävs således ett tillägg till den bilaga, (SFS 1992:319), som anges i nämnda lagrum i sekretesslagen vari det enskilda rätts-subjektet jämställs med myndighet. Därigenom blir vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndighet i tillämpliga delar också gällande för handlingar hos enskilt rättssubjekt.

Offentlighetsprincipen begränsas genom sekretessbestämmelserna i sekretesslagen - handlingssekretess och tystnadsplikt. Genom att enskilt rättssubjekt jämställs med myndighet enligt vad som nyss angivits blir detta underkastat sekretesslagens bestämmelser.

För att offentlighetsprincipen skall kunna upprätthållas blir det betydelsefullt hur det enskilda rättssubjektet registrerar, förvarar och bevarar allmänna handlingar. Genom att låta det enskilda rättssubjektet omfattas av offentlighetsprincipen genom utnyttjandet av den möjlighet som erbjuds i 1 kap. 8 § sekretesslagen blir emellertid 2 kapitlets regler i tryckfrihetsförordningen tillämpliga. Därmed följer en skyldighet även för ett enskilt rättssubjekt att tillhandahålla allmänna handlingar. Den närmare reglering som ges för myndigheter i arkivlagen (1990:782) kommer emellertid inte att gälla för det enskilda rättssubjektet.

Till ovan nämnda fråga hör även handläggningsrutiner för ärendena. Förvaltningslagen (1986:223) gäller endast för myndigheter. Ges ett enskilt rättssubjekt bemyndigande att ägna sig åt myndighetsutövning följer emellertid av detta en skyldighet att följa de bestämmelser som finns på området, inklusive de närmare verkställighetsföreskrifter som meddelas med stöd av de förordningar som reglerar verksamheten.

I vapenfrikungörelsen finns t.ex. närmare bestämmelser om hur tillrättavisning skall bringas till verkställighet och om skyldighet att föra register över dylika.

Enskilda rättssubjekt är undandragna JO:s och JK:s tillsyn. Emellertid står den som innehar tjänst eller uppdrag varmed följer myndighetsutövning under JO:s tillsyn. Detta gäller självfallet endast såvitt avser den myndighetsutövande verksamheten vilket framgår av 2 § 3. lagen (1986:765) med instruktion för riksdagens ombudsmän. Härigenom kvarstår en viktig kontrollfunktion för det allmänna och en möjlighet för den enskilde att genom klagomål till JO fästa uppmärksamheten på eventuella missförhållanden i myndighetsutövningen hos enskilt rättssubjekt. Enligt lagen (1975:1338) om Justitiekanslerns tillsyn kan även JK öva tillsyn över den som har uppdrag eller tjänst varmed följer myndighetsutövning.

Enskilda utbildningsanordnare, som utbildar vapenfria, får i dagsläget inte handlägga ärenden om tillrättavisning, förmåner eller ledighet. Dessa ärenden handläggs av Vapenfristyrelsen. Styrelsen handlägger ärenden om tillrättavisning i sin egenskap av ytterst ansvarig utbildningsmyndighet. Den har i de fall där en myndighet anordnar utbildning använt sin rätt att överlämna åt utbildningsmyndigheten att besluta om förmåner och ledighet. Även beslut om tillrättavisning meddelas - med stöd av 19 § vapenfrilagen - av utbildningsmyndigheterna.

Som antytts vid redogörelsen av bestämmelserna innefattar en tillämpning av disciplinsystemet en rad olika frågor. En utredning måste göras om vad som har hänt. Förhör skall hållas med den felande. För att en tillrättavisning i form av extratjänst skall kunna verkställas måste möjligheter skapas för handräckningsarbete eller annan särskild uppgift. Fler exempel kan ges som belyser vilka - inte minst praktiska - frågor som är förenade med handläggning av disciplinärenden.

Administrationen av förmåner innefattar ett flertal olika beslut. Förmånerna avser som tidigare nämnts områden som resor, förläggning, hälso- och sjukvård samt förplägnad. Exempelvis skall ställning tas till vilka färdmedel som den vapenfrie får använda vid tjänstledighets-, förläggnings- samt in- och utryckningsresor. Vidare skall rutiner för beställning av resor skapas. Frågor som gäller förläggning är t.ex. ordningsregler och skötsel. Bland frågor som uppkommer inom hälso- och sjukvården, kan nämnas kostnadsersättningar för läkemedel och tandvård.

Myndighetsutövning framträder för den vapenfrie som mest påtaglig vid meddelande av tillrättavisning. Även i beslut som rör t.ex. innehållande av fria resor eller vid olika former av återkrav av utbetald ersättning som riktas mot den vapenfrie, är myndighetsutövningen påtaglig.

Av lätt insedda skäl är många praktiska fördelar förknippade med att ärenden om tillrättavisning, förmåner och tjänstledighet handläggs av utbildningsanordnaren själv. Denne har ju direkt kontakt med den vapenfrie och känner därför väl till hans förhållanden. Även för den vapenfrie måste det vara en klar fördel att kunna kommunicera direkt med en beslutsfattare som finns hos utbildningsanordnaren.

Enligt Vapenfristyrelsen utbildas för närvarande vapenfria hos Vattenfall AB, hos Sveriges kristna ungdomsråd och hos Televerket, som inom kort ombildas till bolag. Dessa utbildningsanordnare utbildar vapenfria på sammanlagt fyrtio olika platser i landet. Under budgetåret 1992/93 tjänstgör sammanlagt 325 vapenfria hos dessa utbildningsanordnare. Under budgetåret 1993/94 skall enligt tjänstgöringsplan 270 vapenfria utbildas hos dem.

Den omfattande verksamheten i samband med myndighetsutövning medför stora praktiska svårigheter. Personal från Vapenfristyrelsen måste ofta resa till de olika orter där de enskilda utbildningsanordnarna bedriver verksamhet för att t.ex. utreda ärenden om tillrättavisning. Beslutsprocesssen i dessa och andra ärenden där myndighetsutövning förekommer medför vidare en relativt omfattande skriftväxling mellan Styrelsen och de vapenfria. Om de enskilda utbildningsanordnarna fick handlägga dessa ärenden kunde skriftväxlingen i allt väsentligt ersättas med en direktkontakt mellan utbildningsanordnarna och de vapenfria. Vapenfristyrelsen har med hänsyn till det anförda begärt att Styrelsen bemyndigas att överföra uppgiften att handlägga ärenden om tillrättavisning, ledighet och förmåner till de enskilda utbildningsanordnarna.

6 Överväganden och förslag

I linje med statens strävan till affärsmässig verksamhet på många olika områden kan ytterligare bolagisering av myndigheter förväntas. Det pågår t.ex. förhandligar om att ombilda Luftfartsverket till bolag.

Under de senaste åren har olika utredningar varit sysselsatta med bl.a. de problem som bolagiseringen kan innebära för vapenfriutbildningen.

När Värnpliktslagutredningen under hösten 1990 lade fram sitt betänkande En ny värnpliktslag SOU 1990:89 föreslogs att disciplinpåföljderna i princip skulle beslutas av Vapenfristyrelsen, som dock i viss utsträckning skulle få delegera beslutanderätten till den myndighet där den vapenfrie tjänstgjorde.

Om denne inte tjänstgjorde vid en myndighet, borde enligt betänkandet alltid Vapenfristyrelsen handlägga ärendet. Här gavs alltså inte möjlighet att delegera ett åläggande av disciplinpåföljd till en enskild utbildningsanordnare.

Sedan betänkandet remitterats under våren 1991, tillsattes under hösten samma år en ny utredning som skulle se över totalförsvarets personalförsörjning genom pliktsystem, Pliktutredningen (dir. 1991:40). I direktiven till utredningen sades att ställning borde tas till om olika utbildningsanordnare som inte är statliga eller kommunala myndigheter skulle få ägna sig åt myndighetsutövning gentemot den pliktpersonal som tjänstgör hos dem. Pliktutredningen har den 28 januari 1993 överlämnat sitt betänkande (SOU 1992:139) Totalförsvarsplikt till Försvarsdepartementet.

Vid sidan av Pliktutredningen arbetar en särskild utredning (Fö 1992:01) om författningsreglering med anledning av Pliktutredningens förslag (dir. 1992:71). Enligt direktiven skall utredningen vara klar senast den 30 april 1993.

I Pliktutredningens betänkande föreslås att bl.a. den vapenfria tjänsten skall ersättas av en allmän totalförsvarsplikt. Detta innebär dock inte att möjligheterna för en tjänstgöring utan vapenbruk försvinner. Totalförsvarsplikten föreslås komma att i stor omfattning kunna fullgöras hos enskilda organ. Vidare lämnas förslag om att Vapenfristyrelsen skall upphöra. Dess uppgifter skall enligt förslaget övertas av en ny myndighet - Totalförsvarets personalverk - som skall administrera all pliktpersonal. Pliktutredningens betänkande remissbehandlas för närvarande.

Med hänsyn till rådande ovisshet om vad som i framtiden skall gälla för den vapenfria tjänsten, har man från regeringens sida hittills bedömt det mest lämpligt att tills vidare inte anförtro åt enskilda utbildningsanordnare att handlägga ärenden som innebär myndighetsutövning.

Det hade varit bra om man hade kunnat avvakta beredningen av Pliktutredningens och den särskilda författningsutredningens förslag, innan man tog ställning till de frågor som behandlas i denna PM. Emellertid är det - med hänsyn till vad bl.a. Vapenfristyrelsen har anfört - angeläget att redan nu överväga åtgärder. Den situation, som Styrelsen har beskrivit, kan nämligen innebära utdragna handläggningstider i ärenden som avser viktiga frågor både för den vapenfrie och utbildningsanordnaren.

I samband med bolagiseringen av affärsverken har olika statliga myndigheter inrättats för att överta uppgifter som innefattar myndighetsutövning från de tidigare affärsverken. Uppgifterna har i regel anknytning till den rent affärsmässiga verksamheten. Vapenfriutbildningen är en i förhållande till den verksamheten helt artskild uppgift.

Det är därför inte lämpligt att åt dessa myndigheter anförtro den myndighetsutövning som vapenfriutbildningen innebär. En sådan ordning skulle inte heller tillgodose önskemålet om ett decentraliserat beslutsfattande.

Det är i stället att föredra att den enskilde utbildningsanordnaren själv får handlägga ärenden, som också innebär myndighetsutövning. Enligt Vapenfristyrelsen finns det också ett intresse hos de enskilda utbildningsanordnarna för en sådan ordning.

Kraven på rättssäkerhet, som i fråga om handläggning av disciplinärenden är särskilt långtgående, måste dock uppfyllas. Genom de olika former av rättssäkerhetsgarantier som finns och som kan åstadkommas när en enskild utövar myndighet får dock dessa krav anses vara tillräckligt tillgodosedda. Härtill kommer att en handläggning av ärendena innefattande myndighetsutövning inte innebär någon nyhet för de statligt helägda bolagen. Det kan därför på goda grunder antas att kompetens i frågorna redan finns hos dem.

Övriga enskilda utbildningsanordnare har visserligen inte tidigare fått utöva myndighet mot en vapenfri. Med hänsyn till den långa erfarenhet som dessa ändå har av vapenfriutbildning kan det förväntas att man

snabbt sätter sig in i vad myndighetsutövning innebär. Vapenfristyrelsen spelar därvid en viktig roll, dels som tillsynsmyndighet, dels som den myndighet som meddelar föreskrifter om verksamheten.

Sammanfattningsvis talar övervägande skäl för att anförtro åt enskilda utbildningsanordnare att handlägga ärenden om tillrättavisning, förmåner och ledighet.

En sådan förändring kan lämpligen åstadkommas genom de upprättade lagförslag, som finns i bilaga 1 till promemorian.

Genom ett nytt andra stycke i 2 § vapenfrilagen får regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att överlåta åt enskilda utbildningsanordnare där vapenfria tjänstgör att besluta i fråga om tillrättavisning, förmåner och ledighet för de vapenfria.

Ändringen i 2 § första stycket är en följdändring till den nya kommunallagen (SFS 1991:900).

Ett beslut om tillrättavisning som meddelats av enskild utbildningsanordnare bör få omprövas av Vapenfristyrelsen. För detta krävs inte någon lagändring. Det finns inte anledning att nu skapa en särskild överklaganderegel för beslut om tillrättavisning. Denna fråga bör i stället tas upp i ett vidare sammanhang i samband med beredningen av utredningarnas förslag. Som framgått under 3 finns det många skillnader mellan de olika disciplinsystemen. Man bör kunna förutse att ett mer enhetligt disciplinsystem blir gällande i framtiden.

I likhet med vad som gäller beträffande övriga utbildningsanordnare bör i vapenfrilagen anges vem som har befogenhet att meddela tillrättavisning, om det åt en enskild utbildningsanordnare har överlåtits att meddela ett sådant beslut. Detta görs genom en ändring i 19 § vapenfrilagen. En ansvarig utbildningschef, som är anställd hos utbildningsanordnaren, föreslås få befogenhet att meddela tillrättavisning. Om det inte finns någon sådan chef, bör den som närmast ansvarar för utbildningen få denna befogenhet.

Vidare föreslås att ett tillägg görs till bilagan till sekretesslagen så att enskilda utbildningsanordnare blir jämställda med myndigheter i fråga om vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar.

De förordningsändringar som följer av lagförslagen framgår av bilaga 2 till promemorian. Utöver dessa ändringar görs ett förtydligande i 18 § vapenfrikungörelsen så att det tydligare än enligt den nuvarande lydelsen framgår att Vapenfristyrelsen får överlåta åt annan myndighet att besluta om förmåner.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1966:413) om vapenfri tjänst skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Vapenfri tjänstepliktig skall fullgöra tjänst i verksamhet, som är betydelsefull för samhället under beredskap och krig. Tjänstgöringen skall ske hos statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet eller hos bolag, förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.	Vapenfri tjänstepliktig skall fullgöra tjänst i verksamhet, som är betydelsefull för samhället under beredskap och krig. Tjänstgöringen skall ske hos statlig myndighet eller hos myndighet hos kommun eller landsting eller hos bolag, förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.
	Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får överlåta åt ett bolag, en förening eller en stiftelse där vapenfria tjänstepliktiga tjänstgör att besluta i fråga om tillrättavisning, förmåner och ledighet för de vapenfria tjänstepliktiga.
19§[2]	
Befogenhet att meddela vapenfri tjänstepliktig tillrättavisning tillkommer hos staten eller hos kommun anställd civilförsvars-, räddnings eller arbetschef i fråga om underställd personal. Med kommuner likställs landsting, kommunalförbund, församlingar kyrkliga samfälligheter och allmänna försäkringskassor.	Befogenhet att meddela vapenfri tjänstepliktig tillrättavisning tillkommer hos staten eller hos kommun anställd civilförsvars-, räddnings eller arbetschef i fråga om underställd personal. Med kommuner likställs landsting, kommunalförbund, församlingar kyrkliga samfälligheter och allmänna försäkringskassor. Om det åt ett bolag, en förening eller en stiftelse har överlåtits att meddela vapenfria tjänstepliktiga tillrättavisning, tillkommer sådan befogenhet hos bolaget, förening eller stiftelsen anställd ansvarig utbildningschef eller närmast ansvarig utbildningsledare.

[1] Senaste lydelse 1991:719.
[2] Senaste lydelse 1992:1405.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Innan någon meddelar tillrättavisning skall han vid förhör med den felande lämna denne tillfälle att förklara sig.

Denna lag träder i kraft den ...

Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att bilagan till sekretesslagen (1980:100)[1] skall ha följande lydelse.

Bilaga [2]

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Folkbildningsrådet	fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (SFS 1976:1046)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag	ärenden om TV-avgifter (SFS 1989:41)
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos akademien
Kungliga Svenska Aeroklubben	besiktning och tillsyn av luftfartyg samt utfärdande och förnyande av luftvärdighetsbevis (SFS 1957:297)

[1] Lagen omtryckt 1992:1474.

Nuvarande lydelse

Organ	Verksamhet
Länsbildningsförbunden	statligt stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Musikaliska akademien	statligt stöd till utbildnings- och utgivningsverksamhet (SFS 1976:1046 och 1992:318)
Notarius publicus	all verksamhet som Notarius publicus (SFS 1981:1363)
Regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening	statligt stöd i marknadsreglerande syfte (1974:226)
Riksprovplatserna Aktiebolaget Svensk Anläggningsprovning, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Apoteksbolaget Aktiebolag	kontroll som riksprovplats (SFS 1992:1119)
Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	förvaltning av statligt reglerade räntebärande lån för bostadsändamål som beviljas under medverkan av Bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd samt frågor om lån enligt förordningen (1989:858) om ersättningslån för bostadsändamål (SFS 1993:336)
Stiftelsen Svenska institutet	all verksamhet
Stiftelsen Svensk-norska samarbetsfonden	statligt stöd i form av stipendier (SFS 1992:318)
Stiftelsen Lantbrukarnas skördeskadeskydd	prövning av ärenden om skördeskadeskydd (SFS 1988:89)
Stiftelserna Nordiska museet, Riksutställningar, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Tekniska museet och WHO Collaborating Center on International Drug Monitoring	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos stiftelsen (SFS 1992:318)

Nuvarande lydelse

Organ	Verksamhet
Svenska föreningen Norden	statligt stöd i form av bidrag till resor och stipendier (SFS 1976:1046)
Svenska institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Denna lag träder i kraft den...

Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att bilagan till sekretesslagen (1980:100)[1] skall ha följande lydelse.

Bilaga [2]

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Folkbildningsrådet	fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (SFS 1976:1046)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag	ärenden om TV-avgifter (SFS 1989:41)
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos akademien
Kungliga Svenska Aeroklubben	besiktning och tillsyn av luftfartyg samt utfärdande och förnyande av luftvärdighetsbevis (SFS 1957:297)

[1] Lagen omtryckt 1992:1474.

Föreslagen lydelse

Organ	Verksamhet
Länsbildningsförbunden	statligt stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Musikaliska akademien	statligt stöd till utbildnings- och utgivningsverkssamhet (SFS 1976:1046 och 1992:318)
Notarius publicus	all verksamhet som Notarius publicus (SFS 1981:1363)
Enskilda som enligt vad regeringen föreskriver får anordna vapenfri tjänst	handläggning av ärenden i fråga om tillrättavisning, förmåner eller ledighet för en vapenfri tjänstepliktig (SFS 1966:413)
Regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening	statligt stöd i marknadsreglerande syfte (1974:226)
Riksprovplatserna Aktiebolaget Svensk Anläggningsprovning, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Apoteksbolaget Aktiebolag	kontroll som riksprovplats (SFS 1992:1119)
Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	förvaltning av statligt reglerade räntebärande lån för bostadsändamål som beviljas under medverkan av Bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd samt frågor om lån enligt förordningen (1989:858) om ersättningslån för bostadsändamål (SFS 1993:336)
Stiftelsen Svenska institutet	all verksamhet
Stiftelsen Svensk-norska samarbetsfonden	statligt stöd i form av stipendier (SFS 1992:318)
Stiftelsen Lantbrukarnas skördeskadeskydd	prövning av ärenden om skördeskadeskydd (SFS 1988:89)

Föreslagen lydelse

Organ	Verksamhet
Stiftelserna Nordiska museet, Riksutställningar, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Tekniska museet och WHO Collaborating Center on International Drug Monitoring	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos stiftelsen (SFS 1992:318)
Svenska föreningen Norden	statligt stöd i form av bidrag till resor och stipendier (SFS 1976:1046)
Svenska institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Denna lag träder i kraft den....

Förordning
om ändring i kungörelsen (1966:414) med viss bestämmelser om vapenfria tjänstepliktiga

Regeringen föreskriver att 17 och 18 §§ skall ha följande lydelse.

17[1] § Ledighet från vapenfri tjänstgöring beviljas av Vapenfristyrelsen efter samma grunder som gäller i fråga om ledighet från värnpliktstjänstgöring.

Vapenfristyrelsens beslut överklagas till Totalförsvarets tjänstepliktsnämnd. Nämndens beslut får inte överklagas.

Vapenfristyrelsen får överlåta åt en annan myndighet eller åt ett bolag, en förening eller en stiftelse som anges i 9 § andra stycket där den tjänstepliktige tjänstgör att bevilja ledighet. Ett sådant beslut om ledighet får överklagas hos Vapenfristyrelsen. Vapenfristyrelsens beslut får inte överklagas.

18[2] § I fråga om förmåner till vapenfria tjänstepliktiga i samband med tjänstgöring skall värnpliktsförmånsförordningen (1976:1008) tillämpas i den mån regeringen ej meddelar särskilda bestämmelser. Befattningspenning utgår dock endast till en vapenfri tjänstepliktig som tjänstgör inom civilförsvaret. Befattningspenning beräknas därvid enligt de bestämmelser som gäller för civilförsvarspliktiga. Vapenfria tjänstepliktiga får för erhållande av tillägg till dagersättningen tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1941:967).

Vid tillämpningen av värnpliktsförmånsförordningens bestämmelser skall med myndighet inom försvarsmakten avses Vapenfristyrelsen.

Vapenfristyrelsen får överlåta åt en annan myndighet eller åt ett bolag, en förening eller en stiftelse som anges i 9 § andra stycket där den tjänstepliktige tjänstgör att besluta om förmåner. Ett sådant beslut om förmåner får överklagas hos Vapenfristyrelsen. Vapenfristyrelsens beslut får överklagas hos kammarrätt.

Denna förordning träder i kraft den .....

[1] Senaste lydelse 1991:1388.
[2] Senaste lydelse 1989:758.

Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över promemorian

1. Riksdagens ombudsmän
2. Justitiekanslern
3. Riksåklagaren
4. Överbefälhavaren
5. Försvarets civilförvaltning
6. Vapenfristyrelsen
7. Televerket
8. Luftfartsverket
9. Banveket
10. Vattenfall AB
11. Sveriges civilförsvarsförbund
12. Styrelsen för Sveriges vapenfria tjänstepliktigas medinflytandeorganisation

Sammanställning av remissyttranden över PM angående förslag till ändringar i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst

1. Remissinstansernas synpunkter på förslagen

1.1 Riksdagens ombudsmän

Riksdagens ombudsmän har genom remiss den 24 mars 1993, dnr Fo93/298/CIV, beretts tillfälle att avge yttrande över förslag angående bemyndigande för bolag, förening eller stiftelse att utöva myndighet mot vapenfri tjänstepliktig. Med anledning härav får jag anföra följande.

De principiella invändningar som kan resas, i synnerhet vad gäller att låta enskilda administrera ett straffrättsligt synsätt grundat sanktionssystem utan möjlighet för den enskilde att få saken prövad i domstol, förbigås i den remitterade promemorian.

I promemorian anförs att det på goda grunder kan antas att kompetens i aktuella frågor redan finns i bolagen, vilket bl.a. torde avse det bolag som ska ersätta Televerket, och att Vapenfristyrelsen spelar en viktig roll som tillsynsmyndigheti aktuella frågor. Erfarenheterna från JO:s granskning av formerna för tillrättavisning av vapenfria tjänstepliktiga hos Televerket och Vpaenfristyrelsens tillsyn härav (se JO:s ämbetesberättelse 1992-93 s. 278) är dessvärre inte sådana att jag kan instämma i uttalandet.

De föreslagna författningsändringarna - i synnerhet de som avser handläggning av disciplinärenden - bör anstå till dess översynen av reglerna om vapenfri tjänst slutförts.

1.2 Justitiekanslern

Jag har anledning att anföra följande om PM:ns innehåll.

Den myndighetsutövning som skulle komma att utövas av enskilda faller inte under förvaltningslagen. Det är en svaghet. Åtminstone grundläggnade regler om förfarandet bör finnas. Iögonfallande är att det saknas krav på juristmedverkan när beslut fattas om tillrättavisning av vapenfria.

Det finns i förslaget inte någon möjlighet att påkalla domstplsprövning i fråga om tillrättavisningar av vapenfria. I promemorian finns inte någon

analys av om denna ordning kan anses förenlig med artikel 6 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grunläggande friheterna. Innan lagstiftningen går vidare bör denna fråga klarläggas.

Jag anser vidare att promemorians beskrivning av reglerna om allmänna handlingars offentlighet och offentlighetsprincipens innebörd i övrigt bör förtydligas som ett led i en eventuell fortsatt beredning i lagstiftningsfrågan. Bl.a. synes det som har anförts på s. 5 om arkivlagens tillämplighet inte vara riktigt, jämför 2 § 2 st arkivlagen och prop. 1989/90:72 s. 69.

1.4 Riksåklagaren

Med överlämnande av yttranden från överåklagarna i Vänersborg, Gävle och Luleå får jag för egen del anföra följande.

Jag vill inte motsätta mig en överflyttning av beslutandekompetens i enlighet med förslaget. En sådan överflyttning bör dock bl.a. av rättssäkerhetsskäl utvärderas efter en viss tid samt i övrigt följas av det statliga tillsynsorganet. Detta organ bör meddela de råd eller föreskrifter som det kan finnas behov av inom det aktuella området.

Överåklagaren i Vänersborg anser att amn, i varje fall när det är fråga om tillrättavisning av vapenfria, kan föreskriva att Vapenfristyrelsen skall underrättas om beslutet utan dröjsmål.
Överåklagaren i Luleå och Gävle har inget att invända.

1.4 Överbefälhavaren

Överbefälhavaren har inget att erinra mot de föreslagna författningsändringarna.

1.5 Försvarets civilförvaltning

FCF anser det rimligt att avvakta beredningen av Pliktutredningens och den särskilda författningsutredningens förslag innnan regeringen tar ställning till föreliggande förslag. Detta inte minst med utgångspunkt i att såväl den vapenfria tjänsten skall ersättas av en allmän totlaförsvarsplikt som att Vapenfristyrelsen föreslås upphöra. Frågan om var ansvaret för ärenden om tillrättavisning, förmåner och ledighet bör avgöras i samband med tillskapandet av den nya myndigheten- Totalförsvarets personalverk.

1.6 Vapenfristyrelsen

Vapenfristyrelsen tillstyrker de föreslagna ändringarna.

I förordningen om ändring i kungörelsen (1966:414) med vissa bestämmelser om vapenfria tjänstepliktiga bör införas ett bemyndigande för

Vapenfristyrelsen att åt enskild utbildningsanordnare överlåta att belsuta i fråga om tillrättavisning.

I förtydligande syfte framhåller Vapenfristyrelsen angående den relativt omfattande skriftväxling som förekommer i samband med att styrelsen svarar för myndighetsutövning gentemot vapenfria att det inte är skriftväxlingen i sig som utgör det största problemet, utan fastmer den fördröjning av beslutandeprocessen som uppstår när frågorna hanteras centralt. En sådan fördröjning är till men för den vapenfrie.

1.7 Televerket

När Televerket blir bolag bedöms våra förutsättningar för att hantera frågor som gäller tillämpningen av förvaltningslagen, offentlighetsprincipen och sekretesslagen försämras. Mot den bakgrunden är det tveksamt om myndighetsuppgifter med därtill knutna rättssäkerhetsgarantier bör överlämnas till företag som bedriver utpräglad affärsverksamhet. Televerket vill ändå inte motsätta sig förslaget.

1.8 Luftfartsverket

Luftfartsverket har inget att erinra mot de föreslagna författningsändringarna, men påpekar att den remitterade PM:n innehåller två smärre fel. Dels är Luftfartsverket ett affärsdrivande verl (jfr s 1), dels avses inte hela Luftfartsverket bli ombildat till bolag (jfr s. 7 st 5).

1.9 Banverket

Banverket har inga synpunkter på PM:n. Verket är en statlig anslagsmyndighet och inte ett affärsverk.

1.10 Vattenfall AB

Vattenfall AB stöder till fullo föreslagna ändringar och anser att det är angeläget att den nya lagen träder i kraft senast den 1 januari 1994.

1.11 Sveriges Civilförsvarsförbund

Sveriges Civilförsvarsförbund har intet att erinra mot de föreslagna ändringarna.

1.12 Sveriges vapenfria medinflytandeorganisation

VMO anför med anledning av den remitterade PM:n följande.

Då enskild får möjligheten att bedriva myndighetsutövning måste samma krav på insyn i den vapenfria verksamheten gälla som för statliga myndigheter. Det är därför helt otillräckligt att offentligheten endast ska gälla de ärenden som Försvarsdepartementet föreslår. I stället bör

offentligheten enligt tryckfrihetsförordningen gälla all verksamhet hos den enskilde utbildningsanordnaren som rör den vapenfria tjänsten.

Förutsatt att kravet på offentlighet tillgodoses har VMO inget att anföra mot de föreslagna ändringarna i övrigt.

2. Sammanfattade kommentar

De remissinstanser som avstyrker de föreslagna ändringarna är huvudsakligen tveksamma till om det är möjligt att, med bibehållen rättssäkerhet, låta enskilda utbildningsanordnare besluta om disciplinåtgärder.

Flera remissinstanser anser att det är olämpligt att genomföra ändringarna innan översynen av reglerna om vapenfri tjänst slutförts.

Förslag till lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1966:413) om vapenfri tjänst skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 § [1]	
Vapenfri tjänstepliktig skall fullgöra tjänst i verksamhet, som är *betydelsefull* för samhället under beredskap och krig. Tjänstgöringen skall ske hos statlig, *kommunal eller landstingskommunal myndighet* eller hos bolag, *förening* eller *stiftelse* som regeringen bestämmer.	*Vapenfria tjänstepliktiga* skall fullgöra tjänst i *verksamheter*, som är *betydelsefulla* för samhället under beredskap och krig. *De* skall *fullgöra tjänsten* hos *någon* statlig *eller* kommunal *myndighet, hos någon myndighet inom ett landsting* eller hos *de* bolag, *föreningar* eller *stiftelser* som regeringen bestämmer. *Det får överlämnas till ett bolag, en förening eller en stiftelse som anordnar vapenfri tjänst att fatta beslut i fråga om förmåner och ledighet för de vapenfria tjänstepliktiga.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

[1] Senaste lydelse 1991:719.

Förslag till

Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att bilagan till sekretesslagen (1980:100)[1] skall ha följande lydelse.

Bilaga[2]

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Folkbildningsrådet	fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (SFS 1976:1046)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag	ärenden om TV-avgifter (SFS 1989:41)
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos akademien
Kungliga Svenska Aeroklubben	besiktning och tillsyn av luftfartyg samt utfärdande och förnyande av luftvärdighetsbevis (SFS 1957:297)
Länsbildningsförbunden	statligt stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)

Nuvarande lydelse

Organ	Verksamhet
Musikaliska akademien	statligt stöd till utbildnings- och utgivningsverksamhet (SFS 1976:1046 och 1992:318)
Notarius publicus	all verksamhet som Notarius publicus (SFS 1981:1363)
Regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening	statligt stöd i marknadsreglerande syfte (SFS 1974:226)
Riksprovplatserna Aktiebolaget Svensk Anläggningsprovning, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Apoteksbolaget Aktiebolag	kontroll som riksprovplats (SFS 1992:1119)
Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	förvaltning av statligt reglerade räntebärande lån för bostadsändamål som beviljats under medverkan av Bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd samt frågor om lån enligt förordningen (1989:858) om ersättningslån för bostadsändamål (SFS 1993:336)
Stiftelsen Svenska institutet	all verksamhet
Stiftelsen Svensk-norska samarbetsfonden	statligt stöd i form av stipendier (SFS 1992:318)
Stiftelsen Lantbrukarnas skördeskadeskydd	prövning av ärenden om skördeskadeskydd (SFS 1988:89)
Stiftelserna Nordiska museet, Riksutställningar, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Tekniska museet och WHO Collaborating Center on International Drug Monitoring	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos stiftelsen (SFS 1992:318)
Svenska föreningen Norden	statligt stöd i form av bidrag till resor och stipendier (SFS 1976:1046)

Nuvarande lydelse

Organ	Verksamhet
Svenska institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

---

[1] Lagen omtryckt 1992:1474.
[2] Senaste lydelse 1993:337.

Förslag till
Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att bilagan till sekretesslagen (1980:100)[1] skall ha följande lydelse.

Bilaga[2]

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 1 kap. 8 § skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ	Verksamhet
Bolag, förening eller stiftelse som anordnar vapenfri tjänst	*prövning av frågor om förmåner och ledighet för en vapenfri tjänstepliktig (SFS 1966:413)*
Folkbildningsrådet	fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor och studieförbund (SFS 1976:1046)
Folkbildningsförbundet	fördelning av statliga medel mellan länsbildningsförbunden för stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Handelshögskolan i Stockholm	statligt stöd i form av utbildningsbidrag för doktorander (SFS 1976:1046)
Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag	ärenden om TV-avgifter (SFS 1989:41)
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos akademien

Organ	Verksamhet
Kungliga Svenska Aeroklubben	besiktning och tillsyn av luftfartyg samt utfärdande och förnyande av luftvärdighetsbevis (SFS 1957:297)
Länsbildningsförbunden	statligt stöd till kulturverksamhet genom ideella föreningar (SFS 1976:1046)
Musikaliska akademien	statligt stöd till utbildnings- och utgivningsverksamhet (SFS 1976:1046 och 1992:318)
Notarius publicus	all verksamhet som Notarius publicus (SFS 1981:1363)
Regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening	statligt stöd i marknadsreglerande syfte (SFS 1974:226)
Riksprovplatserna Aktiebolaget Svensk Anläggningsprovning, Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Apoteksbolaget Aktiebolag	kontroll som riksprovplats (SFS 1992:1119)
Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB	förvaltning av statligt reglerade räntebärande lån för bostadsändamål som beviljats under medverkan av Bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd samt frågor om lån enligt förordningen (1989:858) om ersättningslån för bostadsändamål (SFS 1993:336)
Stiftelsen Svenska institutet	all verksamhet
Stiftelsen Svensk-norska samarbetsfonden	statligt stöd i form av stipendier (SFS 1992:318)
Stiftelsen Lantbrukarnas skördeskadeskydd	prövning av ärenden om skördeskadeskydd (SFS 1988:89)

Organ	Verksamhet
Stiftelserna Nordiska museet, Riksutställningar, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), Tekniska museet och WHO Collaborating Center on International Drug Monitoring	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos stiftelsen (SFS 1992:318)
Svenska föreningen Norden	statligt stöd i form av bidrag till resor och stipendier (SFS 1976:1046)
Svenska institutet i Rom	statligt stöd i form av stipendier
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

[1] Lagen omtryckt 1992:1474.
[2] Senaste lydelse 1993:337.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1993-09-21

Närvarande: justitierådet Per Jermsten, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 2 september 1993 har regeringen på hemställan av statsrådet Björck beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1966:413) om vapenfri tjänst,

2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Thomas Johansson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Försvarsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 september 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidsson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Björck

Regeringen beslutar proposition 1993/94:31 Rätt för enskild utbildningsanordnare att besluta i fråga om förmåner och ledighet för vapenfria tjänstepliktiga.